

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nr.2
FEBR.
1973

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HOJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, 8700 Horsens.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øget aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. – Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande – og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand:: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Borgergade 23B, 8700 Horsens.
Tlf. (05) 62 39 91

Næstformand:: General Fl. B. Larsen, Bruxelles, Belgien.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, 1169 København K. Tlf. (01) 11 65 55.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV. Tlf. skolen 10 54 21, privat 10 41 28.

Politiassistent S. Julsgaard Larsen, Boeslundevej 1, 2700 København, Brønshøj Tlf. (01) 71 72 72.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skræddermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63,
2400 København NV. Tlf. (01) 34 95 60

Afdelingschef, civilingeniør
Mogens Dyre, Gildbækhus,
6430 Gildbro pr. Nordborg
Tlf. (044) 5 12 32

Overpostbud E. Holger Grome,
Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup
Tlf. (01) 50 33 86

Alberti Hansen, Arildsgård 41,
2700 Kbh. Brønshøj. Tlf. Bella 3162

Bankprokurist Olav Holst, Bengtstasvej 6,
2900 Hellerup. Tlf. HE 7750

Rektor Paul Holt, Præstevangsvej 35,
8210 Århus V. Tlf. (06) 15 48 05

Direktør G. Jespersen,
Herning Klædefabrik, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
5200 Odense V. Tlf. (09) 12 66 03

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, 8000 Århus C
Tlf. (06) 27 04 28

Arkitekt Ove Chr. Lembcke,
Brødregade 19, 8900 Randers.
Tlf. (06) 42 51 30

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 9, 8000 Århus C.
Tlf. (06) 13 57 23

Førstelærer P. E. Mahler, Fåborgvej 5,
5631 Ebberup. Tlf. (09) 74 12 15

Dr. Børge Næsted, Hviding st.
pr. 6760 Ribe. Tlf. (05) 44 53 33

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8,
9000 Hassersis, Ålborg. Tlf. (08) 12 64 51

Sognepræst Poul Riis, Præstegården,
Herrestræde 1, 4200 Slagelse.
Tlf. (03) 52 05 33

Fhv. justitsminister Knud Thestrup,
Folketinget, Kbh. K.

Bladet »PIGTRÅD«

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

ANNONCER:

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Grenågade 14, 2100 København Ø. TRia 888 (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 5 55 38.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettets og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION:

Ansvarshavende redaktør:
skoleinspektør Johs. Fosmark,
Frederiksborgvej 109,
2400 København NV.
Skolen: 10 54 21. Privat 10 41 28.

TRYK:

Thyholm Bogtryk
& Offset
7790 Hvidbjerg/Thy

INDHOLD:

Focus på vinteren 1945	23
Et stykke verdens-	
historie set østfra	29
Avisartikel kostede 11/2	
år i tysk kz-lejr	31
Tysk dreng efterlyses	33
155 millioner til	
norske krigssejlere	33
Runde tal	39
Dagbogsblade	40

FOCUS PÅ VINTEREN 1945

Det er kun 28 år siden

Småglimt fra livet i Nordjylland i den sidste krigsvinter. Af redaktør Ole Berg

Vinteren er over os.

Husker nogen fimbulvinteren 1944-45? Det er nu 28 år siden.

Vi prøver at se vinteren, som den blev oplevet af den almindelige borger — f.eks. i Nordjylland.

Intet var sikkert, alt kunne ske. Man drejede om hjørnet om morgenen til sin arbejdsplads og vidste ikke, om den lå der endnu, eller om tysk terror havde bombet den i nattens løb. Man vidste ikke, hvor længe det kunne vare, inden krigen vældede ind over grænserne. Man vidste kun, at alt var i opløsning, og at livet skulle tages med een dag af gangen.

Vi ser bort fra alt det med rationering, fynsk tobak og skrøbelige cykeldæk. Hvad det materielle angår, var Danmark nok den nation i Europa, der var mest begunstiget.

Men hvordan var det at leve i Nordjylland i fimbulvinteren 1945 for alle dem, der måtte se en brat død i øjnene?

De virkeligt engagerede har ikke så meget at sige om det. "For det er jo overstået, og vi fik så travlt med efterkrigstidens store race. Og hvem var ikke truede?"

En lille episode fra Budolfi Plads i Aalborg en januaraften 1945: Et ungt ægtepar er på vej hjem ved 22-tiden. Ud for kirken møder de et par mænd:

"I skal ikke gå ned ad Vesterbro. De skyder dernede. Prøv hellere Borgergade".

Det gjorde man så uden store refleksioner. Det er kun 28 år siden.

Vidste meget.

Det, der prægede livet i Nordjylland, var kulminationen af den nådeløse krig mellem modstandsbevægelsen og Gestapo. På tre år havde frihedskampen

vokset sig så stærk, at ingen terror kunne bryde den. Det gik galt gang på gang, men lederne og inspiratorerne samlede bestandigt stumperne sammen og begyndte forfra. Modstandshæren var ikke så stor i vinteren 1945, som vi gerne ville tro, men hvad der var, arbejdede dygtigt og frygtløs.

Alle kendte eksistensen af denne illegale hær, men de færreste vidste noget konkret.

Undertiden vidste Gestapo katastrofalt meget, når en oprevet gruppe var arresteret og torteret. Det var drønene af disse aktioner, der prægede det nordjyske liv. Mest føleligt var straffeforanstaltningerne med clearingdrab og skrappelløse schalburgtager.

For Aalborgs vedkommende var det

to modstandskompagnier, der holdt kampen i gang. Dronningens og kongens kompagni. Der var indbyrdes konkurrence om højeste effektivitet i sabotage-resultater og våbenmodtagelse. Man holdt ud trods de stærke rystelser — for det var jo ikke sådan, at de kække og de tapre altid narrede fjenden.

Den 27. januar f.eks. Henrik Platou, en af de dygtigste og mest uforfærdede folk var netop kommet til byen med en gruppe for at udføre en specialopgave. Kjeld (Svend Ulrich Pedersen fra Silkeborg) var et af gruppemedlemmerne. Han havde fået anvist et værelse hos frøken Wognsen, Løkkegade 2. Her boede også en jernbanesabotør, og ulykken ville, at han netop den dag blev angivet til Gestapo.

Schalburgtage i det store. Den landskendte restaurant Kilden blev på det nærmeste tilintetgjort i vinteren 1945

Hjørring
Træskoforretning A/S

Tørholmsvej - Hjørring

Tlf. (08) 92 01 30

Krogerup Højskole
Humlebæk

L. C. LARSEN

Hovedgaden 2

Hørsholm

HOLD VORE SMUKKE STRANDE RENE
VAVU

Kjelds skæbne

Tyskerne fik ham til at udlevere sin adresse, og fire gestapofolk kom på eftersøgning. Den ene blev på gaden ved bilen. Der var altid et sug af skræk og uhygge, når en benzindrevet bil standse- de op, de almindelige havde jo gasegenerator.

Fra benzinbilen gik tre tyskere op i ejendommen. Klokken var seks om morgenen, og frøken Wognsen åbnede døren et par sekunder før den ville være sprængt. To tyskere løb forbi hende ind i lejligheden og fandt det værelse, hvor Kjeld lå.

Han var vækket ved spektaklet og åbnede ild fra sin revolver, da den første tysker stak hovedet ind. Han blev dræbt og den næste såret. Selv såret undslap Kjeld til stuen, hvor han kom i ildkamp med den tredje gestapomand. Denne blev så hårdt såret, at han senere døde.

Fra gaden var der kaldt forstærkning til, men inden denne var fremme i lejligheden, var Kjeld død.

Hans gruppefører Henrik Platou overlevede ham med få uger. Sammen med et par kammerater var han udset til det meget væsentlige arbejde at uskadeliggøre terroristen og stikkeren Franz Toft. I begyndelsen af februar kom chancen på Bispensgade. De to modstandsfolk mødte Toft, Platou var på bedste skudhold, men hans revolver kikkede og kammeraten blev hindret i at give ild straks efter, fordi nogle børn kom imellem. Franz Toft fik tid til at skyde først, og han sårede Platou i lungen.

Platous flugt.

I forvirringen og dækket af sine kammerater flygtede Platou til et godt tilflugtssted. Det var Falck. Kaj Rasmussen, redningsinspektør Lomholt, vagtmester Skov og et par af redderne havde klaret det utroligste for modstandsfol- kene. Denne dag fik de Platou diskret på kommunehospitalet og direkte herfra ud til læge Warberg i Vejgaard.

Her var modstandsfolk tidligere ble- vet behandlet, og det så ud til, at også Platou kunne stå sit lungeskud igennem. Men der var stikkeri med i spillet. Warbergs villa blev angivet og Platou fundet. Warberg selv blev anholdt og hans hus sprængt i luften. Platou blev henrettet i København kort tid efter.

Samme død — men på dansk foranled- ning i oktober 1945 — fik den mand, som Platou var udset til at uskadeliggø- re.

Hilsen til Erna.

Radioen sagde ikke meget, mest prop- agandaforedrag og værnemagtsberet- ninger. Det var BBC man skulle høre, så vidt det lod sig gøre for støjsendere. Et af de meget velkomne sabotagebrug kom sent i 1944, da den tyske støjsen- der på Vesterbro i Aalborg blev gjort tavs. Det varede måneder inden spektak- let var på fuld styrke igen.

De indviede sad med ørene på stilke, når kodenavnene kom. Hilsen til Mar- lene, Else, Bjarne, Erna og en hel række andre. De fleste var intetsigende fyld, andre var navne på modtagelsespladser, der samme nat kunne vente nedkast- ning.

Erna var en tid en plads i Legindbjer- ge på Mors. Den var med den 21. februar, den første store nedkastnings- nat siden nytår. Modstandslederen på Mors, Ejby Nielsen fra Aalborg, kunne kvittere til nedkastningschefen Told- strup, at folkene havde fået godset godt ned — men Toldstrup fik over England forespørgsel om, hvorfor i alverden "Er-

na" ikke var i orden. Således kunne også forvirringen omkring de vanskelige ned- kastningsforhold komplicere sagerne. Pi- loten havde taget fejl og troet, at han havde afleveret til Boje ved Brovst, da morsingboerne morsede klar til ham.

Den samme nat var der til Bjarne og det vil sige til civilingeniør Rørbæk Madsens gruppe i Struer. Der var til læge O. Høeg-Guldbergs Løgstør- distrikt. Og på Agerø syd for Mors hørte lærer Knud Hansen sit kodenavn. Det var ikke om nedkastning, men besked til ham om at starte den station- nære pejlesender på loftet for at vejlede piloterne.

Gav smøger.

Den 21. januar kom de vel hjem fra alle nordjyske nedkastningspladser. Det gjorde de ikke altid. En gruppefører fra Aalborg blev taget en nat med maskin- pistol på bagagebæreren. Han havde ikke nået at skille sig af med den. Det førte til en af de største og frygteligste optrevlinger i Aalborg-distriktets histo- rie.

Størstedelen af det nedkastede i årets første måneder for 28 år siden var sabotagemateriale, i ganske særlig grad til jernbanesabotage.

Det daglige sceneri — her på Vesterbro i Ålborg. Tyske soldater med deres danske veninder

Erling Foss

Thorsgade 59 . 2200 København N

Stagens Avis

Tegn abonnement nu - og De vil få en god lokalavis

Alle hverdag - Telf. (08) 44 11 55

Ålbæk afdeling (efter kl. 17.00) Telf. 48 84 05

Ranum
Farvehandel
Vestergade 28
9681 Ranum
Tlf. (08) 67 61 11

Åbyhøj Maskinsnedkeri
Åbyvej 100
Åbyhøj
Tlf. (06) 15 83 79

Kalundborg Dagblad (Venstrebladet)

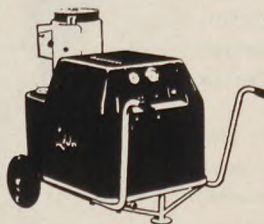
Kontorer: Skibbrogade 48¹ . Telf. (03) 51 00 26 *
Red. Wilh. Grandt . Privat: tlf. (03) 51 16 00

BRUGSEN
7184 Vandel
Tlf. (05) 88 50 02

MALERNES FAGFORENING
København

AGA LYSKOPIERINGSANSTALT A/S

Dr. Olgasvej 2 - Kbh. F

MASKINFABRIKKEN

G E R N I

Skidt - det ordner
Gerni

Nordeuropas største fabrik
for damprensingsanlæg

RANDERS

TLF. (06) 42 84 33

Når Montgomery sagde "second to none" om den danske modstandsbevægelse, kunne han smile ad så overdimensioneret en anerkendelse i betragtning af, hvad der blev udrettet i de lande, der aldrig havde kendt til samarbejde, men kun undertrykkelse. Montgomery tænkte bl.a. på jernbanesabotagen. Den holdt til tider hele divisioner bundet i Jylland.

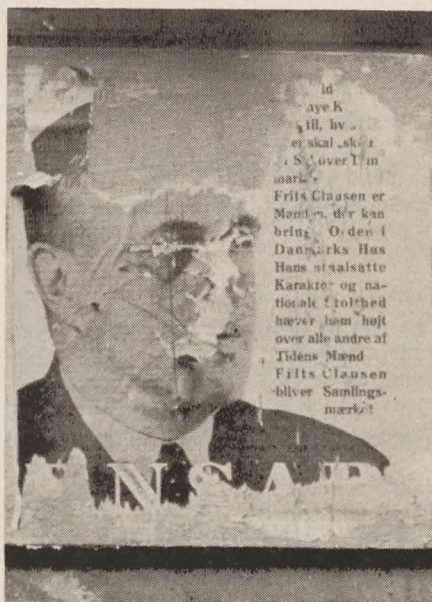
Der var jernbanevagt over alle grænser, men aldrig nok. Under snefald i februar skulle et par jernbanesabotører have anbragt en ladning syd for Aalborg. De skulle først bruge et par skovle, for at få sneen væk. Gårdmanden, som de bad om skovlen, ville ikke lige straks, men gerne så snart de havde vist ham revolverne.

Så gik de tilbage til linjen, og mens de snakkede med et par tyske vagter, gravede de så sindigt, som de syntes et par jernbanearbejdere burde. Den ene gav smøger, mens den anden lagde ladningen. Den første detonation kom i utide, endnu inden de to skovlfyre var kommet af vejen, og så begyndte skyderiet. Sabotørerne besvarede ilden fra den ene grøft, og de to tyskere gik skydende i stilling i den modsatte. Det underholdene er, at en forstærkning af tyskerne gik i den samme grøft, som de to sabotører smuttede fri af. Skydningen fortsatte indtil de opdagede, at der var fjender i begge grøfter.

Carls skæbne.

Det var så sjældent man havde den slags Gøngehøvdingsmomenter. Tilfældene Kjeld i Løkkegade og Platou i Vejgård var de typiske for den skæbne, der ramte. Det gjaldt også Carl på Østerbro i Aalborg. Han var vagt for en af Toldstrups telegrafister. Det havde været ved at gå galt een gang, da civile tyskere med deres pejleudstyr gemt i hattene, kom over vagtmandskabet i Ålborgs midtby, inden det fik slået alarm. Den gang slap man ud ad en bagdør, og antennen på tværs af gaden havde gjort pejlingen så usikker, at man ikke fandt lejligheden.

Men anden gang – på Østerbro i Ålborg – var tyskerne på trappen, inden telegrafisten blev alarmeret. Man handlede efter forholdsordren. Vagten – og det var Carl (Carl Møller fra Hornslet) gik på loftet med senderen, mens telegrafisten skulle prøve at slå sig igennem. Der skete det ubegribelige, at det

Sabotage i det små. Dansk nazi-plakat med Fritz Clausen sønderflænget

lykkedes. Foran gadedøren stod to tyske vagtposter, og indtil ti meter på begge sider af døren var der opløb. Telegrafisten stillede sig midt på trappestenen og tændte en cigaret. Så nikkede han til vagterne og gik, ti meter i overhængende livsfare, indtil opløbet havde lukket sig om ham.

Carl var spærret i en fælde på loftet. Ejendommen blev gennemført. Han nåede at skrive et par ord til sine forældre og trække sin pistol. Han havde ingen chance mod eftersøgernes maskinpistoler.

Fine papirer.

Over alt dette stod Toldstrup, som Gestapo ville give store summer for at se død. Det er denne mand, der gjorde modstandsarbejdet i Nordjylland, og efterhånden over hele Jylland, til noget specielt i europæisk modstandskamp. Toldstrup var effektiv, dristig og meget heldig.

Han fortæller selv, hvordan han var så tæt ved tilfangetagelse, tortur og død, at det egentlig er naturstridigt, at han slap.

Det var i Randers. Et par lokale modstandsfolk havde anvist Toldstrup og hans medarbejder logi, og deres generatorbil blev stillet ind til en mekaniker til reparation. Toldstrup havde på det tidspunkt meget fine (og falske) identitetspapirer med tyske og danske stempler som ingeniør i det civile luft-

værn. Men da han næste dag ville hente bilen, sprang tre tyskere frem. Der var luske med det køretøj, der havde været skyderi om natten. Hvem var manden?

"Må jeg tale med en officer", sagde Toldstrup iskoldt.

Der kom en Feldwebel.

"Hørte De ikke hvad jeg sagde. En officer".

Det var jo ikke en hvem-som-helst, de elendige tyskere gjorde ulejlighed.

Toldstrup kom til sin officer, og han så venligt på de fine papirer, som han syntes godt om.

"Men jeg har ringet til Gestapo i Århus, for jeg vil vide, hvad der var med det skyderi ved Deres bil i nat."

Toldstrups ene knæ rystede så stærkt, at det kunne ses på bukserne, hvis nogen havde set efter. Det ubegribelige skete igen – at han kunne besnække officeren og tilbyde ham at gå ud og finde mennesker, der kunne sige god for ham. Så skulle de komme af med alle tiders undskyldning.

Over vandet.

En dag i januar kom Toldstrup op i den samme lejlighed, hvor det havde været ved at gå galt med radiopejlerne.

Han havde et umælende menneske med sig, en russisk krigsfange på flugt, viste det sig. Russeren var ved et tilfælde stødt på mennesker, der ville og kunne hjælpe da han efter flugten flakede rundt i Århus. Nu skulle han overnatte til næste formiddag. Så ville transportfolkene overtage ham og få ham til Sverige via Strandby.

Nede på gaden patruljerede tyskerne og her sad man med en russisk soldat, der ikke kunne et ord dansk, men som var panikslagen af skræk, og som intet kunne ane om hensigten hos de mennesker, han var havnet hos.

NEUENGAMME- FORENINGEN

Formand Holger Grøme, Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup, tlf. (01) 50 33 86

E. Jakob Jensen, Favianhus, 3240 Esrum, tlf. (03) 29 01 49

Næstformand Bernth Johannesson, Kongshulevej 20, 2800 Lyngby, tlf. (01) 87 02 64

Sekretær Niels Otto Køster, Offenbachs Vej 27, 2450 København SV, tlf. (01) VA 2497 V

Medlemskontakt og arkiv Alex Th. Binne-balle, Elme Alle 43, 2630 Tåstrup, tlf. (01) 99 05 52

<p>ANDELSSMØR Englandskajen — Odense</p>	<p>WALTRICH A/S Abildager 19-21 Glostrup</p>	<p>Otto Suenson & Co. Dronningens Tværgade 7 Tlf. (01) 14 04 82</p>
<p>Brugsen Vindum 8850 Bjerringbro Tlf. (06) 68 10 48</p>	<p>OSKAR LARSEN <i>Aut. elektroinstallatør</i> 6551 Over Jerstal</p>	<p>Alfred V. Nielsen Dalager 1 — Glostrup</p>
<p>Veflinge Maskinværksted v/Svend Nielsen VEFLINGE</p>	<p>"Rita" Pigekonfektion Stengade 36 3000 Helsingør</p>	<p>Hirtshals Fiskeauktion Hirtshals</p>
<p>HERNING ELEKTROMEKANISKE VÆRKSTED</p>	<p>VÆRN OM NATUREN G.A.V.</p>	<p>Landsretssagfører P. Hurwitz Hafniahus Torvegade 1 5000 Odense Tlf. (09) 12 76 90</p>
<p>JUL.A. Jørgensen A/S Helsingforsgade 4 8200 Århus N Tlf. (06) 16 70 00</p>	<p>Glarmester Diderichsen Amager Landevej 47 2770 Kastrup</p>	<p>Finn Liberoth Hovedgaden 62 2800 Lyngby</p>

Værtsfolkene kunne lige så lidt vide, hvor meget tysk provokation, der var i sådan en påstået russer.

Han blev meget meddelsom ud på aftenen, med fagter og lyde. Og næste formiddag endnu vildere. Han skulle barbere sig, men kendte ikke en skikkelig barbermaskine. Han tog barberbladet ud og skar sig systematisk. Han lavde en pasta af sæbe for at standse blodet. Konen i huset var alene hjemme med ham til alt dette sceneri.

Det var åbenlyst at reaktionen var hårdere ved nerverne end selve flugten havde været. Transportlederen kom til aftalt tid, og var meget ked af det ved tanken om, at han skulle vise sig på gaden med den stressede russer og hans sæbepasta. Men han kom til Strandby og ud til udvekslingsbåden midt i Kattegat, hvor flygtningen måtte overføres med magt. Siden har der været mørke om hans skæbne.

Dette er ikke modstandshistorie og transporthistorie. Kun små glimt af, hvordan det var at leve i Nordjylland i den sidste krigsvinter.

Det er kun 28 år siden.

Ole Bergh.

ET STYKKE VERDENSHISTORIE - SET ØSTFRA.

Af rektor Paul Holt.

Al historieskrivning fortæller noget om forfatteren, så være den så objektiv den være vil. Men det er hyppigt således, at det synes at være forfatteren ubevist. I andre tilfælde bekender forfatteren ganske klart sit partimæssige standpunkt og at beretningen derfor skal tjene til at bevise rigtigheden af dette, - og derfor også, hvor ringe de mennesker har været, som indtager et andet standpunkt.

Sådanne tanker falder en ind, når man læser Carl Madsens bog »Flygtning 33«.

Den handler om ofre for Hitlers magtovertagelse i Tyskland, altså Hitlers kommunistiske modstandere i allerførste række, og om nogle af dem som søgte tilflugt i Danmark. Det ligger forfatteren på sinde at vise, hvor tarveligt de blev behandlet af det danske samfund.

Hans ensidige historiske syn kommer tydeligt frem i begyndelsen af bogen, hvor han skriver, at det ikke var det tyske folk, der knuste tyranniet, men den røde hær, oktoberrevolutionens

sønner og sønnesønner. Han synes ikke at tillægge vestmagterne større betydning i denne sammenhæng.

Han gennemgår meget nøje den sovjetiske udenrigspolitik op til verdenskrig II og viser, hvorledes Sovjetunionen blev tvunget til at gå på kompromis med Hitler i 1939, fordi vestmagterne ikke ville gå sammen med Rusland mod Hitler.

Det er helt igennem en særdeles livligt skrevet bog. Forfatteren har et utvivlsomt betydeligt fortællertalent. Men hans behandling af personer, der på et eller andet tidspunkt er gået imod kommunisterne er så voldsom, at den næppe virker overbevisende på en nutidslæser. Allerhårdere er han mod mænd som Ole Bjørn Kraft og Aksel Larsen. Den første fordi han altid har været en oprigtig fjende af al kommunisme, den anden som et menneske, der svigtede da det for alvor gjaldt.

Det er fristende at citere nogle prøver herpå, det tillader pladsen ikke, men læserne kan glæde sig, det er ikke kedeligt.

Dog en enkelt prøve, så kan man forstå tendensen: »Socialdemokraternes reaktionære ledere bruger bedraget, så længe det slår til. Fascismen griber til vold, når de korrumperede arbejderførere ikke magter opgaven. Således er ligheden, og således er forskellen mellem de vestlige socialdemokrater og fascismen. »Om tyskeren Wiatrek, som angav kammerater, der arresteredes i København i 1944, hedder det: »Fra at være lederen af dette arbejde (at hjælpe tyske flygtninge m.m.) blev han dets forræder. Et sidestykke til Aksel Larsen. De ligner hinanden. Er skåret af samme træ.«

Der synes aldrig at have været tvivl i forfatterens sind: Sovjetunionens kommunistiske parti er den store forkynder af det eneste sande frelsesbudskab til menneskeheden. Skam få den, der ikke fatter dette.

Hans hårde domme forbavser den læser, der selv har oplevet en hel del som følge af det nazistiske tyranni. Det er lige som om, at der er en vis åndelig lighed mellem den oprakte, knyttede næve og den oprakte højre hånd.

Hvad angår den officielle danske politikets eftergivenhed over for Hitler, kan man naturligvis som gammel modstandsmand kun give forfatteren medhold i hans kritik, men desværre svækkes hans argumentation rent følelsesmæssigt af hans næsten grænseløse beundring for russisk stormagtspolitik.

Paul Holt.

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme.

ØRESUNDSKRYDS MED DAMER

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme arrangerer onsdag den 14. marts 1973 kl. 19.00 et Øresundskryds for foreningens medlemmer med ledsagere.

Der sejles fra Tuborg Havn til Landskrona og tilbage med Skandinavisk Linietrafiks store nye passagerfærge »Svea Scarlett«. På overfarten serveres oksehaleragout m. tilbehør. På færgen kan købes tobak, chokolade etc. til de populære Øresundspriser.

Det har i denne omgang ikke været muligt for foreningen, som tidligere at arrangere denne tur gratis. Billetpriis samt fortæring koster 10,- kr. Våde varer for egen regning. Tilmelding til formanden Holger Grome, Tårnby Torv 24, 2770 Kastrop. Telefon (01) 50 33 86 mellem kl. 18 og 19 senest 12. marts. Vel mødt på Øresund den 14. marts til en hyggelig aften i kammeratlig samvær. Også medlemmer fra andre foreninger er meget velkomne.

Husk, at vi denne gang sejler fra TUBORG HAVN linje 1 eller 14 til Svanemøllen. Herfra går Skandinavisk Linietrafiks bus direkte til færgen.

NK.

Generalforsamling

Landsforeningens ordinære generalforsamling afholdes tirsdag den 10. april 1973, kl. 19.30 i Rumænienssalen, H.C. Ørstedesvej 29 med dagsorden i henhold til foreningens love § 4. Eventuelle forslag til generalforsamlingen bedes sendt til sekretæren.

Mindemødet ved Helligåndskirken

afholdes traditionen tro den 20. april 1973 kl. 19.00. Selvom dagen i år falder i påsken, på Langfredag, vil vi mødes og minde dagen, da den sidste store konvoj af danske fanger forlod helvede i Neuengamme og blev ført hjem til Danmark af De hvide Busser for 28 år siden.

Der vil efter mødet blive fælles kaffebord og kammeratligt samvær i KFUKS lokaler i Store Kannikestræde. Talerens navn vil senere blive bekendtgjort.

<p>FREDE JUEL-JENSEN Horne Lillemark pr. 5641 Horne Gulvbelægning og glasarbejde Tlf. (09) 601345</p>	<p>MØLLER & CO A/S Akkumulatorfabrik Keldmoesvej 15 - 5000 Odense</p>
<p>VIBORG PRIVATE REALSKOLE Trekronervej 12 - 8800 Viborg Tlf. (06) 620369</p>	<p>KOLDING PRIVATE REALSKOLE Langelinie 4 - 6000 Kolding Tlf. (05) 520500</p>
<p>N. KOCHS SKOLE Åboulevarden 67 - 8000 Århus Tlf. (06) 135469</p>	<p>FORÆLDRESKOLEN I ÅRHUS Marselis Boulevard 17 8000 Århus C Tlf. (06) 142906</p>
<p>CHRISTIANSHAVNS DØTTRESKOLE Dronningensgade 67 1420 København K Tlf. Amager 4553</p>	<p>C. LA COURS SKOLE Jyllandsgade 24 8900 Randers - Tlf. (06) 429023</p>
<p>SKOVBO-CENTRET Supermarked Tlf. (08) 441959 - 9990 Skagen</p>	<p>MED HILSEN TIL KAMMERATERNES HJÆLPEFOND K. V.</p>
<p>SKIVE AUTOLAKERI Odgårdsvej 50 - Tlf. (07) 521043 7800 Skive</p>	<p>MA-SE-RE Skilte og afspærringsmateriel Selvklæbende vogndekorationer Selvklæbende tekster til amt kommuner og havnevæsener Holbæksvej 101 - 4180 Sorø Tlf. (03) 631655</p>

En lille avisartikel kostede 1 1/2 år
i tysk koncentrationslejr.

Samtale med overlærer Johannes
Kleberg, Fredericia, der den 14.
marts fylder 80 år.

Overlærer Johs. Kleberg,
da han blev taget i 1943.

Onsdag den 14. marts fylder overlærer Johannes Kleberg, Fredericia, 80 år. Klebergs bedrift som menneske og som pædagog er et livs indsats til gavn, dygtiggørelse og glæde for tunghøre og døve.

Han er født i Nyborg, byen, der jo er kendt for menneskeligt/pædagogisk virke. Hans fader var militærmand, men selv havde han størst lyst til lærergerningen. Han søgte sin uddannelse på Odense seminarium, og så fulgte altså et helt livs gerning i Fredericia, men arbejdet blev afbrudt, for pludselig greb de grønne ind på hans livsbane, og ændrede den totalt for halvandet år - og skabte en anden Kleberg. Han havde i de tyske koncentrationslejre set ind i en verden af en sådan art, at man var en anden efter konfrontationen.

Jeg indleder samtalen med at spørge? - Hvornår blev du egentlig taget? - Det skete på min kones 43 års fødselsdag den 30. november 1943 ved 15-tiden, lyder svaret, og han fortsætter: Det ringede på mindør, og mine børn lukkede op og meddelte mig, at der var 2 herrer, der ville tale med mig.

Da vor hund dagen før havde bidt en en høne, regnede jeg med, at det var hønenes ejer, der ville have erstatning, og lukkede intetanende op. Det var dog ikke høneejeren, men stikkeren Brinkmann og en gestapomand, der stod udenfor.

De viste mig et udklip af en avis, hvori

jeg ca. 14 dage før havde skrevet et lille indlæg om »De syngende Græshopper« foranlediget af en artikel af Hans Hvass om samme emne. De spurgte, om jeg havde skrevet det, og da mit navn stod under artiklen, var det håbløst at nægte det.

De undersøgte så mit kontor, vistnok for at finde eventuelle våben, men fandt kun nogle tomme patronhylstre; dog medtog de et privat brev fra min bror, der var politikommissær i Kolding.

Jeg måtte så følge med til Kolding, og til min kone sagde de, at jeg blot skulle til et forhør i Kolding, men jeg kom nok hjem igen i aften eller i morgen, men det blev foreløbig til 3 uger i Kolding arresthus.

- Fortalte de om grunden til arrestationen?

- Min lille notits i en lokal avis blev angivet som grund, men da jeg havde haft forskellige sammenstød med tyske soldater, bl. a. når de stjal æbler i min have, og jeg jog dem ud med min stok og bagefter klagede til den tyske kommandant, så var jeg klar over, at denne notits kun var et påskud. Jeg havde huset nogle jøder på flugt, videregående nogle illegale blade og opbevaret nogen ammunition på mit loft.

Da jeg sammen med ca. 50 andre danske den 19. el. 20. december blev deporteret til Sachsenhausen, stod der i bladene, at det var for vedvarende kommunistisk og rigsfjendtligt arbejde. Da jeg blev skrevet i mandtal i Sachsenhausen og fortalte om de syngende græshopper, var de noget i tvivl om, hvor de skulle rubricere mig, men endte med at skrive »politisk verdächt«. Senere under mit 15 måneders ophold der, blev jeg i »politische abteilung« gjort bekendt med at jeg var interneret, fordi jeg havde modarbejdet »den nye orden i Europa«, hvad det så var.

- En uventet oplevelse?

- En dag i 1944 fik vi at vide, at der til de danske fanger var kommet en pakke fra den danske menighed i Berlin, og vi var selvfølgelig spændte på, hvad den kunne indeholde.

Det viste sig at være pandekager, og da det jo ikke var daglig kost i lejren, var der rift om pandekagerne. Der kunne ikke blive en til hver, og jeg

var ikke blandt de heldige, men en af mine kammerater tilbød mig det halve af sin. Ved en eventuelt senere sending kunne jeg så dele med ham.

Den smagte herlig, men fyldte ikke meget i en slunken mave, men det var mede mig om hjertet at tænke på, at der inde i det bombehærgede Berlin var landsmænd, som af deres knappe rationer, havde sparet sammen for at kunne glæde os fanger med pandekager.

- Den bedste oplevelse?

- Den skønneste oplevelse under mit Tysklandsophold var nok, da vor bus under transporten fra Neuengamme til Frøslev en skøn søndagsmorgen, den 13. april 1945, kørte over grænsen ved Padborg. Dejligt var det at se befolkningens spontane glæde over vor hjemkomst.

En bagerdreng rakte en hel kurv rundstykker op i vor bus, og en fiskehandler lod en kasse røget ål følge med, så det blev vort første festmåltid på dansk grund.

Senere var der også herlige oplevelser på vor tur i de hvide busser fra Frøslev til Nyborg, når busserne flere gange kørte fast i folkemængden, der ville byde os velkommen hjem, og højdepunktet da min ældste datter fandt mig i Middelfart og fik lov at køre med i bussen til Nyborg, hvor vi måtte skilles, da vi fanger skulle transporteres videre med færge og tog til Sverrig.

Bernadottes smukke redningsdåd og vor modtagelse i Sverrig er et kapitel for sig, som det ikke er min opgave at beskrive.

- Fortryder du i dag?

- Bagefter fortryder jeg blot, at jeg ikke havde været mere aktiv, når jeg alligevel skulle tilbringe 17 måneder af mit liv som gestapofange, og når jeg nu med liv og helbred i behold så mange år efter ser tilbage, tænker jeg, at det var en tid, jeg gerne havde været foruden, men som dog også har haft positiv betydning for mit senere liv.

Johannes Fosmark

Kammeraternes Hjælpesfond

er raske kammeraters hilsen
til de syge

LUNGHOLM GODS

pr. Rodby

Andersen & J. Madsen
Engdraget 3
6940 Lem

S. B. V. VAREHUSET A/S

Ryesgade 18 — Aarhus

Pas på de ældre i trafikken!
P.K.G.S.

BONITA

Lyngby og Omegns gulve
Ulrikkesborg Alle 39
2800 Lyngby

Læge Inger Jensen
Priorgade 5
4180 Sorø

Mølledal Maskinsnedkeri
Ellehammersvej 6
Tlf. (03) 22 04 10

Sven Aage Hansen
Avlsbrugervej 4
7000 Fredericia

SKANDINAVISK EMBALLAGE

Klampenborgvej 203-205
2930 Klampenborg

Møbelhandler P. Westergård
Bredhøjvej 32
8600 SILKEBORG

A/S HERNING TRÆLASTHANDEL

Lillelundvej 12
7400 Herning
Tlf. (07) 12 33 11

Prøv at lægge skuldre til en

Vedr. et billede i bogen: »5 år - Besættelsen i billeder«.

I forbindelse med en eftersøgning af et tysk barn, som blev borte i København i 1945 er der et billede, vi er meget interesseret i.

Det findes i redaktør Ernst Mentzes bog: »5 år - besættelsen i billeder«. - Den findes på Hovedbiblioteket i to udgaver - den ene er billedet nr. 327 og i den anden er det 427. - Billedet forestiller en seks-syv små døde børn, der ligger på gulvet med blomster på brystet og navnesedler på deres pander, men i modsætning til bogens andre billeder er dette billede dårligt beskrevet. - Der står kun, at billedet er taget af en frihedskæmper den 6. maj 1945 i et tilfældigt lokale i København - netop forladt af tyskerne.

Ernst Mentze har oplyst, at det vistnok er taget i Nyboder skole.

Vi henvender os til Dem i håb om, at en efterlysning i Deres blad »Pigtråd« måske skulle kunne bringe os i forbindelse med fotografen af det nævnte billede og på den måde blive i stand til at få lidt at vide om, hvad man gjorde ved den lille gruppe døde, og - ikke mindst - de navnesedler, der var på børnenes pander.

Vi mener, at der er meget store chancer for, at det savnede barn er blandt disse døde. - Her har registreringen svigtet - i panikken den sidste nat.

Vi venter på svar på en skrivelse, der er sendt til Kirkegårdsvesenet. Kommer der noget positivt, vil vi straks underrette Dem.

Vi vil være Dem meget taknemlige for hjælp!

Med venlig hilsen

Anna Brønden, sekretær.

Frelsens Hærs Eftersøgningskontor
Frederiksberg Alle 9,
1820 København V.

155 MILLIONER KRONER TIL NORSKE KRIGSSEJLERE

Det norske Storting vedtog sidste år en bevilling på omkring 155 millioner kroner til norske søfolk, som sejlede i udenrigsfart i krigsårene i tiden 1. juni 1940 til og med 30. juni 1945. Der udbetales 200 kr. pr. farts måned til alle, der sejlede for Nortraship i dette tidsrum minus 10 pct. i skat. Som sejlads i Nortraships tjeneste regnes påmønstring udenfor spærrezonen på skibe, disponeret af Nortraship eller på skibe, hvor besætningerne havde samme tarifmæssige bestemmelser som på skibe, disponeret af Nortraship.

Også udbetaling til efterladte

Såfremt vedkommende sømand er død og efterlader sig hustru, udbetales beløbet til denne. Såfremt hustruen også skulle være afgået ved døden, udbetales beløbet til den afdøde sømands børn eller eventuelt til dennes forældre, såfremt vedkommende ikke efterlader sig hustru eller børn.

Som norske sømænd regnes mænd, som under krigen var norske statsborgere eller som senere er blevet norske statsborgere. Som sømænd regnes personer, som var forhyret til og mønstret på skibe i den norske handelsflåde, uanset funktion ombord.

Udbetaling af disse penge foretages af **Direktoratet for sjømen, postbox 8105, Oslo-dep., Oslo 1.**

Også danske må kunne komme i betragtning.

Som det fremgår af den vedtagne erstatningslov kræves der, at man var norsk statsborger, da man var på-

mønstret de norske skibe i 1940-45, for at kunne få andel i denne godtgørelse for krigssejlads.

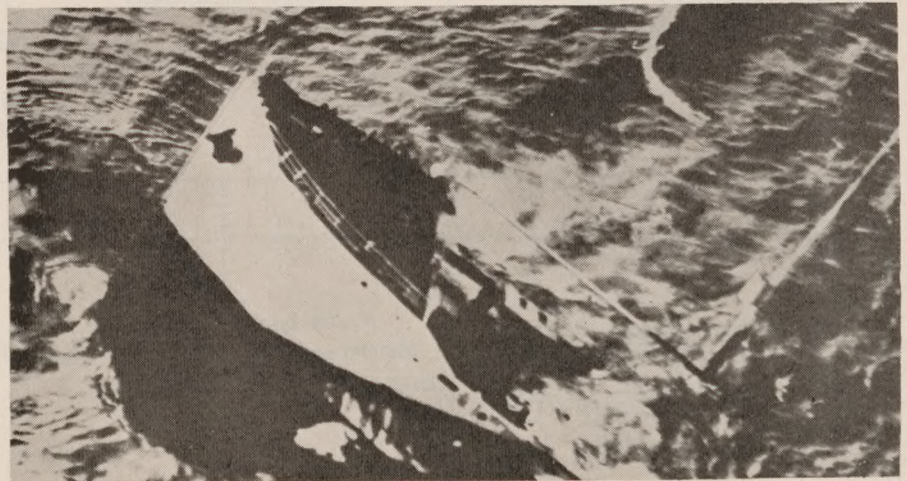
Det nå formodes, at et stort antal danske søfolk har været forhyret med norske skibe i dette tidsrum, og det må også formodes, at et antal danske er omkommet under krigsforlis med norske skibe indenfor samme periode. Disse søfolk og deres efterladte bør have lige adgang til de norske erstatninger. Ansøgningskemaer kan afhentes på den norske ambassade, Trondhjemsplass 4, København Ø.

GJORDE DET UD FOR EN HÆR PÅ EN MILLION MAND.

Den norske handelsflådes indsats under den anden verdenskrig var uvurderlig for den endelige sejr. Således kan det nævnes, at over 40 pct. af den benzin og olie, der var nødvendig for den engelske krigsførelse, blev bragt over Atlanterhavet af norske skibe. Fra allieret side blev det hævdet, at den norske handelsmarines indsats var lige så værdifuld som en hær på en million mand!

Nortraship oprettedes i London i april 1940 under navnet The Norwegian Shipping and Trade Mission, som efter forslag fra det engelske postvæsen fik telegramadressen Nortraship. På dette tidspunkt rådede Nortraship over 241 tankskibe, 553 tørlastskibe og 12 hvalkogerier ialt 806 skibe på over 500 brutto register tons.

Hertil kom 81 mindre skibe, 107 hvalbåde samt 30 skibe i svensk kavn. Ialt

Det blev en kostbar kamp for Norge. 3500 mand mistede livet for Norges sag, og 461 skibe gik tabt af de 1024, der var i allieret tjeneste.

<p>Sv. Zink Christensen Bording Station</p>	<p><i>ARENSBAK BOGHANDEL</i> Vesterbro 1 - 5000 Odense Tlf. (09) 123808</p>	<p>BOGTRYKKERGAARDEN A/S Kirkegade 11 - Struer</p>
<p>AUG. BORGEN A/S Halmtorvet 20 - København V Tlf. (01) 21 22 88 ASSURANCE</p>	<p>DANSKE GULDSMEDES A/S Svendsgade 14 4200 Slagelse Tlf. (03) 52 02 69</p>	<p><i>DAGNES GLASLAGER</i> v/ C. O. Hansen & Søn Sognegårdsvej - 8700 Horsens Tlf. (05) 622509</p>
<p><i>PLANTESKOLEN »HØJVANG«</i> Søndergade 53 - Varde Tlf. (05) 220415</p>	<p>AALSTRUP MOTOR CO. I industrikvarteret 9620 Aalestrup Tlf. (08) 641088 el. 641271</p>	<p><i>DANEBO MØBLER</i> Nordre Fr.havnsgade 21 Tlf. TR. 5683 Alt i møbler</p>
<p><i>EGON DALSGÅRD</i> Gerner Blachs efft. Aaboulevarden 55 - Tlf. (06) 128954 Alle artikler til autolakering Special farvehandel for industri og håndværk</p>	<p><i>Værn om naturen!</i> I. ANKER ANDERSEN</p>	<p><i>BENT ANDERSEN</i> <i>Murermester</i> Gammel Hammelvej 33 Voldby pr. Hammel Tlf. (06) 962070</p>
<p><i>Børst tænder 3 gange daglig</i> K.A.R.</p>	<p><i>Kjellerup Karosserifabrik</i> Søndergade 131 - 8620 Kjellerup Tlf. (06) 881133</p>	<p>Brugsen i Vindum 8850 Bjerringbro Tlf. (06) 68 10 48</p>

K. LINDSCHOUW
Advokat
Skt. Knudsgade 1 - Ringsted

BILLUMS UNDER & REALSKOLE
Kastanievej 6 - 2800 Lyngby
Tlf. (01) 873515

BOFORS OVNLYS
Kristian Thomsen
Kronprinsessegade 26
1306 København K
Tlf. (01) 142060 - Telex 16361

G. FUNDER
REBSLAGERI & BØRSTEFABRIK A/S
Tlf. (05) 829666 - 7100 Vejle

LARSENS MASKINFABRIK
Skagensvej 65 - 9900 Frederikshavn
Tlf. (08) 422260

POUL LARSEN 1/S
Klostermosegårdsvej
3000 Helsingør - Tlf. (03) 221439

GULDRINGEN
Eksklusive guld- og sølvvarer
fra eget værksted
Fr.berggade 34
Tlf. (01) 129790 - BY 7216

Aktieselskabet "RIKKO"
Peter Skramsgade 17
1054 København K Tlf. (01) 144699

URE - GULD - SØLV
HELLIGKILDE
Vestervoldgade 10
Tlf. 114962 eller 151627

GÆSTGIVERGÅRDEN
i Sakskøbing
- et besøg værd -
Tlf. (03) 894077

SKÆLSKØR BRUGS
Tlf. (03) 594013
4230 Skælskør

HUGO's MODESTRIK
Tanderupkær pr. Herning
Tlf. (07) 164266

<p>Ålborg Anlægsgartneri Ålborg</p>	<p>D. A. S. F. Skagen</p>	<p>SCHUMANN'S HERREMAGASIN Viborg</p>
<p>S. MØLLGAARD Ruds-Vedby</p>	<p>Hilsen fra Køge Kommune</p>	<p>Activ Stillads Service Hvidovre</p>
<p>Carl Balleby Store Torv 5 7700 Thisted</p>	<p>RØRBÆK SKO Søndergade 64 - Frederikshavn</p>	<p>Pas på de ældre i trafikken! S.A.</p>
<p>LINOTOL GULVBELÆGNING A/S V. Fælledvej 66 1750 Kbh. V. - Tlf. (01) 464477</p>	<p><i>Erik Bechs efff.</i> Blikkerslager Trepkasgade 2 2100 København Ø</p>	<p><i>Dragør Guld- og Sølvsmedie</i> Kongevej 27 Dragør - Tlf. (01) 530304</p>
<p>RANDERS BYOMNIBUSSER Mariagervej 76 - 8900 Randers Tlf. (06) 421711</p>	<p>M. MACKEPRANG Landinspektør Spodsbjergvej 11 - 5900 Rudkøbing Tlf. (09) 511141</p>	<p>ADOLF J. WOLF Indehaver: Snedkermester Svend A. Wolf 6400 Sønderborg - Tlf. (04) 422237</p>
<p><i>Scandinavian PHOENIX A/S</i> Vesterbrogade 65 1620 København V</p>	<p>Gurre Købmandshandel Kvistgård</p>	<p>SAHA</p>
<p>DANSK HANDELSBLAD Aabyhøj</p>	<p><i>A/S Frydenlund Byggeforretning</i> Haslevej 5 - 3700 Rønne Tlf. (03) 950305</p>	<p><i>Dansk Trærydningskompagni</i> Prøvensvej 20 - 2600 Rødovre Tlf. (01) 410228</p>
<p><i>Københavns Drivremmefabrik</i> Vesterbrogade 95 Tlf. (01) 212848</p>	<p>SAGFØRER-AKTIONERNE Frederiksgade 80 8000 Århus</p>	<p>Malermester IB SØRENSEN Kofoed Anchersvej 4 3060 Espergærde</p>

<p>Karl K. Petersen & Holger Larsen A/S Odense off. Slagtehus 5000 Odense</p>	<p>SPARE- & LÅNEKASSE I MARSTAL Kirkestræde 5 - 5960 Marstal</p>	<p>N. J. ORSNES I S Guld- og sølvsmed Algade 67 - Aalborg</p>
<p>STEFF'S RADIO & TV. Lillegade 22 8500 Grenå</p>	<p>Jan Svendsen Bygningssnedker Kokkedalsvej 27 Hørsholm</p>	<p>Fred. J. Weiss Lantekniker Jernbanegade 17 6400 Sønderborg</p>
<p>NORDISK VENTILATOR CO. A/S Næstved</p>	<p>P. F. CLEEMANN AABENRÅ</p>	<p>J. GOTFRED JENSEN A/S Vindlandsgade 3 - Århus</p>
<p>HEGN til alle formål Axel Jensen & Søn Danmarksgade 24 9900 Frederikshavn</p>	<p>POUL HENRIKSEN Manufaktur Hjørnet - Vejle</p>	 Hvam & Søn A/S Hillerød
<p>DANSK PATENT KONTOR A/S</p>	<p>Arbejdernes Fællesorganisation IKAST</p>	<p>GLARMESTRENES GLASFORSIKRING Gothersgade 160 Tlf. (01) 11 13 66</p>
<p>STØT Kammeraternes Hjælpefond! A. L. og H.</p>	<p>GULF SERVICE STATION Triangelen - Haslev Vask - Smøring</p>	<p>ENGELSK BEKLÆDNINGSS MAGASIN Algade 31 - 4281 Gørlev</p>
<p>GENEGA MOBELFORRETNING Herning</p>	<p>E. GROOT Vognmand Vorup - Randers</p>	<p>K. Lynbech Adelgade 15 9500 Hobro</p>
<p>FR. SANDER Nedergård pr. 5953 Tranekær</p>	<p>John M. Pedersen købmand Åbenrå</p>	<p>Pas på de ældre i trafikken! A.S.P.</p>

<p>TOMMERUP'S BOGTRYKKERI Stege</p>	<p>Ejnar Rasmussen & Søn Bogtrykkeri Fredericia</p>	<p>H. Hans Nordland & Arne Stentebjerg 6700 Esbjerg</p>
<p>LIND MASKINER A/S Hovedvej A 18 7400 Herning Tlf.: (07) 12 46 00</p>	<p>„CHIC“ Vaskeri: Storegade 86 - Stege</p>	<p>THE BORDEN COMPANY A/S Esbjerg</p>
<p>Preben Rasmussen Vestergade 6 7100 Vejle</p>	<p>P. JUUL Glarimester Th. Nielsensgade 39 - Herning</p>	<p>A. HONORE & SØN Andrupsgade 2 - Lemvig</p>
<p>C. OLESEN Skovgaard Vodskov</p>	<p>AUG. JENSEN Tømrermester Nimtofte</p>	<p>CENTRUM Herreekvipering Himmerlandsgade 93 9600 Aars</p>
<p>Murermester H. Sørensen Helligkorsvej 67 4000 Roskilde Tlf. (03) 35 61 54</p>	<p>O. KRUMMELBEIN Svanegade 12 - Thyborøn</p>	<p>STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND</p>
<p>A.C. Lauritzen & Anders Næsby Ålborg</p>	<p>HARALD NØRLEM Statsaut. Revisor ODENSE</p>	<p>ALFRED NEJSUM Aut. VW-forhandler Øster-Vraa</p>
<p>J. RUBY Købmand Holmegade 30 - Ulfborg</p>	<p>O. NIELSEN & DEHN A/S Korn - Foderstoffer Havnen - Stubbekøbing</p>	<p>A.J. Jensen købmand Alminde pr. Almind</p>
<p>A/S SAVMOLLEN ULLERSLEV Ullerslev - Fyn</p>	<p>RINGKØBING RUGBRØDSFABRIK</p>	<p>E. EILERTSEN Struer</p>

1024 skibe på 4.045.617 brutto tons. Denne kæmpeflåde udgjorde 85 pct. af den norske handelsflåde og blev straks sat ind i allieret tjeneste.

STORE TAB

Det norske Sjøfartskontor opgør tabene af menneskeliv ved krigsforlis til 3211 personer. Det samlede tal, idet en del omkom ved krigshandlinger i land og i krigsfangeskab, er for den norske sømandsstand 3664 mænd og 70 kvinder. Det var sømandsstanden, der betalte det største bidrag i Norges kamp, med 35 pct. af alle krigsdødsfald.

145 MILL. TONS TRANSPORTERET

Denne heroiske indsats betød, at den norske udeflåde transporterede omkring 145 millioner tons for de allierede. Indtægterne fra Nortraship førte til, at den norske regering i London i alle krigsårene havde en uafhængig økonomisk position. Den kunne betale alle udgifter til udefrontens civile administration og til den norske militære indsats. NK.

Februar

Johannes Mark, Damtofte ndr. Str. 6, 2920 Charlottenlund, Neuengamme 54.246. 60 år den 23/2.

O.V. Kaimer, Spandau Fængslet, Wien. 65 år den 29/2

Marts

Oluf Bjørn Collstrup, Kbhn. Vestfalica. 60 år den 8/3.

Axel Hessel, Ørnevej 11, 2400 Kbhn. NV. Neuengamme 60.742. 70 år den 10/3.

Ditlev Idorn, Gilleleje. 80 år den 12/3.

J.A. Kleberg, Fredericia. Sachenhausen, Bullenhuserdam. 80 år den 14/3.

Harry Jensen, Østergade 5, 3400 Hille-rød. Neuengamme 67.971. 60 år den 15/3.

Michael Andersen, "Hami", 8381 Mundelstrup. Neuengamme 60.836. 70 år den 25/3.

April

Hugo Westergård, Hvidovrevej 324, 2650 Hvidovre.

Neuengamme, Buchenwald. 50 år den 2/4.

Fru D. Nissenbaum, Højgårdstoftens 22, 2630 Tåstrup.

Theresienstadt. 30 år den 8/4.

Axel Lauridsen, Lundtofteparken 42, 2800 Lyngby.

Neuengamme 66.995. 60 år den 13/4.

Christian N. Larsen, Kastrup.

Vestre Fængsel, 75 år den 25/4.

Kai Lænkholm, Bianco Lunos Alle 10, 1868 København V

Neuengamme 67.395. 75 år den 26/4.

Fritz Ruzicka, Frederiksberg Alle 92, 1820 København V

Grini, Auschwitz, 65 år den 28/4.

Hemming Theisen, Store Strandstræde 10, 1255 København K

Neuengamme 68.378, 65 år den 29/4.

Astrid Grif, Frederiksberg. 90 år, den 30/4.

LANDSFORENINGEN AF ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Formand: Alberti Hansen, Arildsgård, 41/2, 2700 Brønshøj, tlf. BE 3162

Næstformand: Kai Wadsbach Petersen, Guldbergs Have 29/1, 2200 N, tlf. 39 77 27

Kasserer: Oscar Hefty Jensen, Hille-rødgade 40/3, 2200 N, tlf. 34 80 91

Sekretær: Rud Larsen, Trægården 6/4, 2300 S, tlf. 58 76 07

Bestyrelsesmedlemmer:

Alfred Senn, Rylemosen 11/2, 2600 Glostrup, tlf. 45 02 60

Oskar Verner, Murergade 10, 2200 N, tlf. 35 50 12

Aksel Andersen, Camilla Nielsens Vej 28 st., 2000 F, tlf. 71 19 79

Arne Hedegaard Rasmussen, Bredegrund 15/4, 2300 S, tlf. 58 99 54

Hemming Theisen, Store Strandstræde 10, 1255 K, tlf. PA 8717

Leon Petersen, Hedemarkvænget 75 A, 2620 Albertslund, tlf. 64 46 35

Svend Aage Svendsen, Ejbyvej 129, 2610 Rødovre, tlf. 70 15 23

Suppleanter:

Ejvind Lykkestrand, Amagerbrogade 85/1, 2300 København S, tlf. 55 52 76

Mogens Nymand, Åbyvej 49, 2740 Skovlunde

Socialudvalg:

Formand: Alberti Hansen. Næstformand: Alfred Senn. Kai Wadsbach Petersen. Rud Larsen.

Sekretariat og forhandlingsudvalg: Alberti Hansen. Alfred Senn. Rud Larsen. Kai Wadsbach Petersen.

Arrangementsudvalg:

Formand: Rud Larsen. Oscar Hefty Jensen, Sven-Aage Petersen.

Fanebærer: Svend Aage Svendsen.

Revisor: Karen Margrethe Petersen. Ingemann Berthelsen.

Befolkningsår i 1974

Nu har FN's generalforsamling proklameret 1974 som "internationalt befolkningsår", og samme år skal der holdes en befolkningskonference, der uden tvivl bliver det største – og vigtigste – møde af denne art, som nogensinde har fundet sted.

"Slående" forskel

Befolkningen i ECAFE-regionen vil firedobles mellem år 1900 og år 2000, mens den kun steg med omkring 50% mellem 1800 og 1900.

Asiens befolkning kan forventes at vokse fra 2.056 mill. i 1970 til 3.778 mill. i år 2000. Til sammenligning tjener, at Asien år 1900 skønnes at have haft en befolkning på 925 mill. mennesker.

I år 1900 havde hele verden en befolkning på godt 1.650 mill., mens den i år 2000 beregnes at være steget til 6.515 mill. mennesker.

Rapporten fra Asien og Det fjerne Østen (ECAFE), FN's økonomiske kommission, finder en "slående" forskel på befolkningsudviklingen i de udviklede og de mindre udviklede dele af verden. I de udviklede egne ventes befolkningen i det 20. århundrede at stige med 158% – men i de mindre udviklede egne med ikke mindre end 365%.

Hvis dette holder stik, vil 77% af verdens befolkning ved årtusindskiftet leve i udviklingslandene mod 70% i 1970.

Dagbogsblade

Ministerpræsidenten er protektor

Sachsenhausen-fangerne i Tyskland åbnede udstillingen »Kain, hvor er din broder« på Hitlers fødselsdag den 30. januar.

Udstillingen holdes åben i Brunnenkolonnaden i byen Wiesbaden fra 30. januar til 24. februar. Derefter åbnes den i Kassel i Hermann-Schafft-Haus fra 1.-29. marts. Der fortsættes i Darmstadt i Justus-Liebig-Haus i tiden 3.-30 maj.

Ministerpræsident Albert Oswald og landdagspræsident Georg Buch er protektorer for udstillingen.

SACHSENHAUSEN-STÆVNER OG -MØDER.

Koncentrationslejren Sachsenhausen lå lige uden for Berlin. Belliggheden var meget bekvem for »Politische Abteilung« med dets mange kontorer i Berlin. Man kunne let få fat i fangerne til afhøring, når de var lige i nærheden. Der var ofte 50.000 i hovedlejren.

Blandt dem var et stort antal udenlandske fanger, således godt 200 danskere, da vi var flest, og omkring 2000 nordmænd. Rundt omkring i Europa finder der jævnligt sammenkomster sted af nationale grupper. Den 29. januar fandt der således et stævne sted i Forbundsrepublikken i forbindelse med åbningen af udstillingen i Wiesbaden. Titlen på udstillingen er »Kain, wo ist dein Bruder?«

I Luxemburg var der et mindemøde den 4. februar for de kammerater, som blev myrdet i lejren den 2. februar 1945. I Belgien og Holland holdes stævner på årsdagene for befrielsen fra lejren i april og maj.

Fra 5-8. maj holder den internationale Sachsenhausen-komite årsmøde i Prag. Årsmødet for de franske kammerater i Bretagne finder sted i dagene 19-20. maj i St. Briec. Den internationale samhörighed vil blive understreget ved tilstedeværelsen af udenlandske delegerationer, deriblandt også fra Forbundsregeringen.

15 ÅRS FÆNGSEL FOR NAKKESKUD

BONN 7.2.73 - Den 14 måneder lange proces i Frankfurt mod seks tidligere politiofficerer og medlemmer af Hit-

lers Staatssicherheitsdienst sluttede i går med domme på langvarige fængselsstraffe for mord på 30.000 jøder.

Det drejer sig om den formentlig sidste af de store krigsforbryderprocesser i Frankfurt. De seks kendtes skyldig for deltagelse i likvideringen i 1941 og 1942 af 30.000 jødiske kvinder, børn og gamle.

Den længste straf på 15 år idømtes den 68-årige Adolf Petsch, der kendtes skyldig i at have dræbt tusinder af værgeløse mennesker med nakkeskud.

GHETTOEN

Den 56-årige Heinz-Dieter Teltz idømtes tre og halvt års fængsel, den 58-årige Rudolf Eckert tre års fængsel, den 58-årige Heinrich Johann Kuhr to og et halvt års fængsel for deres medvirken som kompagnifører i en politibataljon ved afspærring og rydning af to jødiske ghettoer. I samme forbindelse idømtes Walter Gross fire års fængsel for efter ordre at have myrdet en jødisk kvinde.

Kuhr og Plantius blev frikendt for anklager for medskyld i mord på 6000 politiske kommissærer fra den røde arme.

Kuhr, Plantius, Eckert og Teltz var indtil 1962 stadig aktive som politikommissærer i Forbundsrepublikken, hvorefter de blev suspenderet. Deres forbrydelser skete i forbindelse med likvideringen af to ghettoer i Pinsk-området i Sovjetunionen i 1942 efter ordre fra den berygtede rigspolitichef Heinrich Himmler.

Teltz indrømmede selv at have skudt over 12.000 ofre.

I Hamburg sluttede i går sagen mod den 70-årige tidligere SS-nauptsturmführer Hermann Weinrich, der idømtes syv års fængsel for medskyld i mord på over 6000 mennesker, fortrinsvis polske jøder. Den anklagede 64-årige tidligere SS-hauptsturmführer Paul Fuchs blev frikendt, fordi vidneudsagnene ikke ensidigt bekræftede hans skyld.

Begge sager blev behandlet af nævningeting.

STUDIESTIPENDIER TIL SVERIGE

Den svenske Femte Maj-Fonden i Gøteborg, som er oprettet af den »Kommitté för hjälp till danska flyktingar i västra Sverige«, der virkede i de sidste år af den anden verdenskrig, foretager hvert andet år uddeling af stipendier. Stipendieuddelingen sker i år på Danmarks befrielsesdag den 5. maj, datoen, som har givet fonden navn.

Stipendierne uddeles for at støtte unge danskes studier eller uddannelse under kortere ophold i Sverige, og hensigten er at søge fremmet kendskabet til svensk kultur samt svensk samfunds- og næringsliv. Øverste aldersgrænse for at komme i betragtning ligger omkring 35 år.

Ansøgningsfristen udløber 1. marts.

Foreningen Norden, Malmøgade 3, 2100 København Ø, giver nærmere oplysninger.

SACHSENHAUSEN-FANGERNE HOLDER LANDSMØDE I ODENSE.

Sachsenhausen-fangerne i Danmark holder landsmøde i Odense lørdag den 31. marts og søndag den 1. april i Odense. Man samles i boldklubben Marienlysts lokaler.

Der er selskabeligt samvær lørdag aften, mens selve mødet holdes om søndagen.

Medlemmerne i Odense står for selve arrangementet. De vil også sørge for evt. privat indkvartering til så mange som muligt, evt. hotelværelser.

Man bedes tilmelde sig senest den 25. marts til E. Lægteskov, Åsumvej 128, 5240 Vollmose, tlf. (09) 14 34 15 eller til kassereren, Ehgon Nielsen, Rebakkevej 12, 2900 Hellerup, tlf. (01) Hellerup HE 2886.

KOLLEGIANERNE I AABENRAA.

Kollegianerne på 4. maj-Kollegiet i Aabenraa har indledt træningen til Hærvejsmarchen i 1973. Træningen foregår hver torsdag aften indtil selve marchen, der finder sted i weekenden 16. og 17. juni. Startstedet er som i tidligere år Bov skole. Første træningstur var på 15 kilometer, men turens længde vil gradvis blive sat op til 45 km. Hærvejsmarchens store dobbelttur er på 90 km. Det bliver 5. gang, kollegiet deltager i Hærvejsmarchen, der er Danmarks største. Inden marchen afholdes, har kollegianerne marcheret 600 km.

